

2020-02-03

Till EU-kommissionen

Samrådssvar avseende utvärderingen av förordning (EU) 913/2010 om EU:s järnvägsnät för godstransporter

Länsplaneupprättare och kollektivtrafikmyndigheter i Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Örebro, Sörmlands, Östergötlands och Gotlands län som samarbetar i En Bättre Sits lämnar genom Mälardalsrådet här ett gemensamt svar till Europeiska kommissionen avseende utvärderingen av förordning (EU) 913/2010 om EU:s järnvägsnät för godstransporter. Samrådssvaret bygger vidare på vad länen tidigare yttrat avseende den storregionala samsynen om prioriteringarna för Stockholm-Mälardalens regionens transportinfrastruktur.

Sammanfattning

- Mälardalsrådets En Bättre Sits-process välkomnar möjligheten att inkomma med ett svar till Europeiska kommissionens samråd om godskorridorer.
- Genom sin placering i centrala Skandinavien har Stockholm-Mälardalens regionen en viktig funktion i det transeuropeiska transportinfrastruktursystemet (TEN-T). Prioriteringarna i En Bättre Sits sammanfaller i hög utsträckning med Kommissionens prioriteringar för TEN-T.
- Hög nationell och internationell tillgänglighet förutsätter att infrastrukturutvecklingen på nationell och europeisk nivå samspelar med de storregionala förutsättningarna och ambitionen i Stockholm-Mälardalens regionen.
- EU:s järnvägsnät för godstransporter måste följa utvecklingen av TEN-T och En Bättre Sits prioriteringar för Stockholm-Mälardalens regionens transportinfrastrukturutveckling samt förslaget om en förlängning av ScanMed-korridoren.
- En Bättre Sits delar Kommissionens ambition om att främja övergången från vägtransporter till fler transporter på järnväg. Samtidigt får inte godstransporterna undantränga persontrafiken.
- Mälardalsrådet vill framhålla mervärdet i att inkludera storregionala aktörer i arbetet med godskorridorerna. Strategiska infrastruktursamarbeten som Mälardalsrådets En Bättre Sits har en viktig samordnande funktion och kan samla lokala och regionala parter i arbetet.

Samråd för att utvärdera EU:s järnvägsnät för godstransporter

Den Europeiska kommissionen har utlyst ett samråd för att utvärdera förordningen (EU) 913/2010 om EU:s järnvägsnät för godstransporter. Godskorridorerna tillkom med syftet att bilda ett europeiskt järnvägsnät för konkurrenskraftig godstransport, förenligt med det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) och det europeiska järnvägstrafikstyrningssystemet (ERTMS).

I utlysningen av samrådet skriver Kommissionen att EU strävar efter att fler godstransporter ska ske på järnväg för att göra EU:s transportsystem grönare och mer hållbart, effektivt motverka trängseln på vägarna och bidra till att skydda klimatet och miljön. Att främja godstransporter på järnväg är ett viktigt politiskt mål för Kommissionen. Mälardalsrådets En Bättre Sits-samarbete välkomnar möjligheten att inkomma med ett svar till samrådet.

Stockholm-Mälardalsregionen i det europeiska transportsystemet

Stockholm-Mälardalsregionen växer och blir allt viktigare för hela Sveriges utveckling och internationella konkurrenskraft. Tillförlitliga och effektiva transporter till och från Stockholm-Mälardalsregionen är avgörande för såväl regionens som Sveriges och anslutande europeiska regioners konkurrenskraft. Genom sin placering i centrala Skandinavien har regionen en viktig funktion i det transeuropeiska transportinfrastruktursystemet (Trans-European Transport Network, TEN-T). Den av EU-kommissionen utpekade ScanMed-korridoren i TEN-T, The Scandinavian-Mediterranean Core Network Corridor, löper genom regionen från Östersjön i öster och vidare i sydvästlig riktning via Örebro respektive Östergötland. Omfattande transitflöden av bland annat stål och papper fraktas genom Stockholm-Mälardalsregionen nord-sydlig riktning, där en stor del passerar den viktiga rangerbangården i Hallsberg, Skandinaviens största.

I Stockholm-Mälardalsregionen bor 4,3 miljoner människor som tillsammans bidrar till 49 procent av Sveriges BNP. Befolkningen bedöms öka med nästan 1,5 miljoner invånare till 2050. Regionen utgör Sveriges största konsumentmarknad, med en omfattande varuproduktion och stora transitflöden av gods. Varor för över 50 miljarder euro exporteras från regionen varje år. Varutransporterna har ökat under de senaste decennierna, framförallt de långväga lastbiltransporterna och utrikes sjötransporter. Godstransporterna inom EU beräknas öka med 80 procent mellan 2005 och 2050 och att persontrafiken samtidigt ökar med 50 procent. (Transport 2050: The major challenges, the key measures, MEMO/11/197)

Storregional samsyn om Stockholm-Mälardalsregionens infrastrukturprioriteringar

Mälardalsrådet koordinerar det transportpolitiska samarbetet En Bättre Sits, som omfattar de åtta länen Stockholm, Uppsala, Västmanland, Örebro, Sörmland, Gävleborg, Östergötland och Gotland. Länen arbetar tillsammans för en sammanhållen, hållbar region med infrastruktur och kollektivtrafik som underlättar människors vardag. Samarbetet värnar en hög nationell och internationell tillgänglighet för Stockholm-Mälardalsregionen.

En Bättre Sits-samarbetet leds av en politisk styrgrupp med länsplaneupprättare och kollektivtrafikmyndigheter. Samarbetets underlag bereds gemensamt av tjänstepersoner från parterna. Inom ramen för En Bättre Sits har länen enats om en gemensam systemanalys för brister och behov i Stockholm-Mälardalsregionens transportinfrastruktur. Systemanalysen framhåller vikten av att se Stockholm-Mälardalsregionen som en del av ett större nationellt och internationellt transportsystem. (En Bättre Sits. Storregional systemanalys 2016, En Bättre Sits i världen 2019 samt Samrådssvar om utbyggnaden av det transeuropeiska transportnätet 2019)

Helhetsperspektiv på nationell och europeisk nivå behövs i infrastrukturutvecklingen

Hög nationell och internationell tillgänglighet förutsätter att infrastrukturutvecklingen på nationell och europeisk nivå samspelar med de storregionala förutsättningarna och ambitionen i Stockholm-Mälardalsregionen. Stockholm-Mälardalsregionens transportinfrastruktur kan inte ses som ett avgränsat system, utan måste sättas i sitt nationella och internationella sammanhang. Det behövs tillräcklig kapacitet för att öka järnvägens konkurrenskraft, för transittrafik samt för att underlätta utvecklandet av ett hållbart transportsystem. I detta ligger en realisering av stomnätet.

För Mälardalsrådet är det centralt att förordningen om godskorridorer samklingar med vad som tidigare har framförts om utvecklingen av TEN-T och möjliggör för Stockholm-Mälardalsregionen att nå uppsatta prioriteringar och mål i enlighet med En Bättre Sits prioriteringar för regionens transportinfrastrukturutveckling.

Godskorridorerna och den transeuropeiska transportpolitiken

Mälardalsrådets En Bättre Sits-samarbete ser ett stort värde i den europeiska transportpolitiken och i den systematik med godskorridorer som har etablerats med utgångspunkten i TEN-T.

Korridorerna fungerar både som ett stöd och en utgångspunkt i planeringen på lands- och länsnivå och knyter samman regioner och handelsnoder mellan medlemsstaterna. Mälardalsrådets En Bättre Sits-samarbete vill framhålla värdet i att godskorridoren i Skandinavien justeras efter En Bättre Sits samrådssvar avseende förslaget om en förlängning av ScanMed-korridoren. (Samrådssvar om utbyggnaden av det transeuropeiska transportnätet 2019)

Vid sidan av god tillgänglighet längs med ScanMed-korridoren vill Mälardalsrådet framhålla behovet av goda förbindelser mellan Stockholm-Mälardalenregionen och östra Östersjöområdet samt norra delen av North Sea-Baltic-korridoren. En Bättre Sits delar Kommissionens ambition om att främja övergången från vägtransporter till fler transporter på järnväg och till sjöss. De åtgärder och verktyg som införts genom förordningen motsvarar den ambitionsnivå som fastställts i Vitboken om transport.

Mälardalsrådet anser att det viktigaste målet i förordningen är att garantera internationella godstågs tillgång till lämplig infrastrukturkapacitet, utan att bortse från behovet av kapacitet för andra typer av transporter, exempelvis när det kommer till persontransporterna. En gemensam EU-standard för längre godståg skulle stärka kapaciteten och förmågan att överföra transporter från väg till järnväg.

Förvaltningsstruktur och ambition

Den frivilliga samordningen över flera godskorridorer har varit en framgångsrik förvaltningsmodell. Dock efterfrågas en större transparens när det kommer till information om arbetet och prioriteringarna i godskorridorerna. Ökad information om godskorridorerna och dess utveckling underlättar sammankopplingen mellan den europeiska transportpolitiken, den nationella åtgärdsplaneringen och regionernas länstransportplaner.

Mälardalsrådet vill framhålla mervärdet i att inkludera fler aktörer i det rådgivande arbetet med godskorridorerna. Strategiska infrastruktursamarbeten som Mälardalsrådets En Bättre Sits-process har en viktig samordnande funktion i att samla lokala och regionala parter i arbetet med godskorridorerna. Från hamnar till länsplaneupprättare och näringslivsorganisationer.

Kommissionens ambitiösa målsättning om att trygga godstransporterna utmanas utifrån dagens förutsättningar och prognoserna för godstransporterna, med ökade transporter i ett redan idag vältrafikerat system. Nödvändiga infrastruktursatsningar faller delvis utanför godskorridorernas mandat. Det är därför centralt att godskorridorerna utvecklas med utgångspunkt i de europeiska transportkorridorerna samt Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF).

Fortsatt arbete för en förbättrad transportinfrastruktur

Tillförlitliga och klimateffektiva transporter till och från Stockholm-Mälardalenregionen är avgörande för såväl regionens som Sveriges konkurrenskraft och för att Stockholm-Mälardalenregionen ska bidra till uppfyllande av regionala, nationella och internationella klimatåtaganden. Mälardalsrådets ambition är att öka dialogen och stärka arbetet nationellt och med EU-nivån för att Stockholm-Mälardalenregionen ska bli en kraftfull del i det europeiska transportnätet. Mälardalsrådet bistår gärna med mer information om den storregionala samsynen om Stockholm-Mälardalenregionens transportinfrastruktur och prioriterade behov i regionen.

MÄLARDALSRÅDET

Kristoffer Tamsons (M)
Ordförande

Maria Nimvik Stern
Generalsekreterare